

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Nc/3/2019
Identifikačné číslo spisu:	7119210084
Dátum vydania rozhodnutia:	21.11.2019
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7119210084.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. arch. G. G., autorizovaného architekta so sídlom v T., zastúpeného advokátskou kanceláriou Vojčík & Partners, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Rázusova 28, proti žalovanému Krajskému súdu v Košiciach, so sídlom v Košiciach, Štúrova 29, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 12Ca/13/2019, o námietke zaujatosti, vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 11NcC/25/2019 takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Jarmila Čabaiová, JUDr. Martin Kolesár, JUDr. Zuzana Matyiová a JUDr. Jarmila Maximová I n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania vecí vedených na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 11NcC/25/2019 a 11Co/381/2019.

Odôvodnenie

1. V spore vedenom na Okresnom súde Košice I (ako súde prvej inštancie) pod sp. zn. 12Ca/13/2019 žalobca podaním z 15. októbra 2019, došlým súdu 16. októbra 2019, uplatnil námietku zaujatosti voči sudcovi Okresného súdu Košice I Mgr. Milošovi Gregušovi, ako aj voči všetkým sudcom okresných súdov v Košiciach i voči sudcom Krajského súdu v Košiciach (ktorý je zároveň v tomto spore v procesnom postavení žalovaného). Uviedol, že v zmysle § 50 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákonov č. 87/2017 Z. z. a č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“) sudca Mgr. Miloš Greguš celkom zjavne porušil zákonnú povinnosť, preto podáva predmetnú námietku zaujatosti. Zdôraznil, že o dôvodoch zaujatosti sudcu sa dozvedel v deň doručenia uznesenia (zamietajúceho jeho návrh na nariadenie neodkladného opatrenia) a ako dôvody zaujatosti uviedol, že Okresný súd Košice I sídli a vykonáva svoju činnosť v budove, ktorej správcom je žalovaný, preto je nepochybné, že sudca Okresného súdu Košice I má záujem, aby výsledok konania bol v prospech žalovaného. Aj všetci sudcovia košických súdov majú objektívne existujúci vzťah k sporu, t. j. majú záujem, aby žalovaný, ktorým je Krajský súd v Košiciach, uspel v otázke neporušovania autorských práv. Preto podľa žalobcu ani o tejto jeho námietke zaujatosti nemôže z povahy veci rozhodovať Krajský súd v Košiciach ako nadriadený (vzhľadom na to, že je v spore žalovanou stranou).

2. Sudca Okresného súdu Košice I Mgr. Miloš Greguš oznámením, ktoré bolo doručené žalobcovi 29.

októbra 2019 oznámil, že súd neprihliada na vznesenú námietku zaujatosti sudcu Mgr. Miloša Greguša, ani všetkých sudcov Okresného súdu Košice I z dôvodu, že procesný postup sudcu a jeho rozhodovacia činnosť nie sú podľa § 49 ods. 3 C. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu, ako aj z dôvodu nepodania námietky zaujatosti v zákonom stanovenej lehote 7 dní, odkedy sa žalobca o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený dozvedel, pretože všetky uvádzané dôvody zaujatosti boli žalobcovi známe už v čase podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Preto ďalej postupoval tak, že spis spolu s odvolaním podaným proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia predložil Krajskému súdu v Košiciach spolu s upozornením na vznesenú námietku zaujatosti. Ten následne so zreteľom na namietanie žalobcom tiež zaujatosti jeho sudcov predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“).

3. Najvyšší súd ako súd Krajskému súdu v Košiciach nadriadený (§ 54 ods. 2 C. s. p. a čl. I § 5 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších zmien a doplnení) posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti sudcu, uplatnenej stranou sporu, z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu len vo vzťahu k tým sudcom Krajského súdu v Košiciach, ktorí majú ako zákonní sudcovia tohto súdu (ako nadriadeného) buď rozhodnúť o námietke zaujatosti vznesenej žalobcom voči sudcom súdu prvej inštancie alebo zvoliť iný zákonom predpokladaný postup, resp. v pozícii zákonných sudcov odvolacieho súdu rozhodnúť o odvolaní žalobcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie.

4. Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

5. Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Jarmila Čabaiová, JUDr. Martin Kolesár, JUDr. Zuzana Matyiová a JUDr. Jarmila Maximová, tvoriaci senát 11 Krajského súdu v Košiciach, ktorému boli pridelené obe súvisiace veci (vec odvolania žalobcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie, vedená pod sp. zn. 11Co/381/2019 i vec námietky zaujatosti sudcov súdu prvej inštancie, vedená pod sp. zn. 11NcC/25/2019), sa k námietke zaujatosti vyjadrili tak, že je im známy právny názor vyslovený najvyšším súdom vo veciach sp. zn. 3 Nc 14/2010, 7Cdo 141/2013 a 3 Nc 1/2017, teda, že dôvod na vylúčenie sudcu nie je sama skutočnosť, že sudca má prejsť a rozhodnúť vec, v ktorej je žalovaným súd, na ktorom vykonáva súdnictvo, ale vzhľadom na závažnosť predmetu súkromnoprávneho sporu v danom spore chýba predpoklad objektívnej nestrannosti a preto obavy žalobcu o spravodlivé vedenie sporu považujú za ľudsky pochopiteľné a dôvodné bez ohľadu na subjektívny pocit sudcu o ne/zaujatosti.

6. Podľa § 49 ods. 1 C. s. p. je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

7. Účelom práve odcitovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

8. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/).

9. Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v

konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

10. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 C. s. p.) alebo na návrh strany (§ 52 C. s. p.).

11. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania sporu a rozhodovania v ňom a rozhodnúť o takomto návrhu (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

12. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa §§ 49 až 58 C. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky - ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 40/2019 Z. z., ďalej tiež len „Ústava“ a „ústavný súd“), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

13. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami C. s. p., ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

14. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (tu pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

15. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

16. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanému sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť hoci len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

17. Aj Ústava deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť.

18. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojitým významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu.

19. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a

podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

20. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej tiež len „zákon o sudcoch“) vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

21. V danom prípade je námietka zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach odôvodňovaná tým, že sudcovia vykonávajú súdnictvo na Krajskom súde v Košiciach, ktorý je v prejednávanej veci jednou zo strán sporu (žalovaným), pričom túto skutočnosť považuje zaujatosť namietajúci žalobca za objektívny dôvod pre vznik pochybností o nezaujatosti konania a rozhodovania namietaných sudcov.

22. Skutočnosť, že určitý účastník konania (dnes tiež strana sporu) z dôvodov, ktoré považuje za závažné, podal žalobu proti súdu, na ktorom sudca vykonáva súdnictvo, sama osebe nezakladá dôvod na pochybnosti o nezaujatosti tohto sudcu. Je potrebné dôsledne rozlišovať medzi súdom (proti ktorému návrh smeruje) a sudcom (ktorý na tomto súde vykonáva súdnictvo) a mať pri tom na zreteli, že ich vzájomný vzťah nie je vzťahom zamestnaneckým alebo služobným. Výmenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú vzájomné práva a povinnosti sudcu a štátu; za štát v týchto vzťahoch nekoná súd, na ktorom sudca vykonáva súdnictvo, ale ústredný orgán štátnej správy súdov (v tejto súv. § 25 ods. 1 zákona o sudcoch). Treba dodať, že v zmysle § 2 ods. 2 zákona o sudcoch sudca je pri výkone funkcie sudcu nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom.

23. Obsah spisu (ani sama podstata vznesenej námietky) nedáva v danom prípade žiadny dôvod pre spochybnenie nezaujatosti zákonných sudcov.

24. Najvyšší súd okrem toho poznamenáva, že obsahovo zhodné závery vyjadril už vo viacerých obdobných veciach (okrem vecí uvádzaných vo vyjadrení sudcov Krajského súdu v Košiciach napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Nc 5/2010, 1 Nc 8/2010 a 3 Nc 7/2010).

25. Z vyššie uvedených dôvodov preto najvyšší súd rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Jarmila Čabaiová, JUDr. Martin Kolesár, JUDr. Zuzana Matyiová a JUDr. Jarmila Maximová nie sú v danom prípade vylúčení z prejednávania a rozhodovania žiadnej z vecí označených vo výroku tohto uznesenia.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.